

Vorbereiden

Kracht van boven

Exodus 9:13-35

29 maart 2020

Krachtmeting der goden

Egyptes religie koestert de natuur en de vruchtbaarheid als goden. De goddelijke Rivier maakt het leven mogelijk. Het zijn goden waarvan een mens volkomen afhankelijk is. En wat gebeurt er nu voortdurend in deze verhalen? Deze goden keren zich even gemakkelijk tegen je! Het is wrang voor de Egyptenaren en humorvol voor de lezer van deze verhalen, maar al die 'zegenrijke' goden der natuur worden tot losgelaten beesten. Ze worden letterlijk te veel! Juist wat farao en de zijnen aanbidden, keert zich tegen hen, wordt tot een plaag.

Mozes moet telkens weer laten zien hoe grillig en willekeurig deze goden zijn, en ook nog eens werktuig, zo niet speelbal, in de handen van de God van de kinderen van Israël.

Zulke goden geven je leven, maar worden even gemakkelijk je dood. Daarom gaat het in deze hoofdstukken om een 'krachtmeting der goden'. De goden van Egypte staan voor welvaart, vruchtbaarheid, macht. De God van de Hebreëen is het, die het geschrei van de slachtoffers van zo'n systeem hoort en voor hen een bevrijdende kracht wil zijn. Deze krachtmeting is een lang en taai gevecht, het getal tien staat voor totaal. Het doel is niets anders dan 'opdat men mijn naam vertelt over heel de aarde'. De Naams-bekendheid van Israëls God, waarvan Mozes de betekenis al hoorde bij de brandende doornstruik en die straks nader uitgevouwen zal worden bij de Sinai.

Escape-clausule

Bij de volgende ramp staan mensenlevens op het spel, maar aan deze code-rood is voor farao een ontsnappingsmogelijkheid verbonden. Hij moet mensen erop uit sturen om de levende have en de oogst in veiligheid te brengen. Dat zal alleen

gebeuren, wanneer ook aan de woorden van Mozes geloof gehecht wordt. Er is een keuzemogelijkheid! Zoals vaker in de Bijbelverhalen, zoals in de dagen van Noach. Het gaat hier niet allereerst om de catastrofe, maar om 'bekering', om het vertrouwen in Israëls God. De Egyptenaren, ze 'kunnen het weten'. De dienst aan deze God maakt je geen object van wat je overkomt, geen slaaf van het lot of de grillen van de natuur, maar wil een keuze zijn. Een keuze die door sommigen wel, anderen niet gemaakt wordt onder de hofhouding van de farao. Komen hier de eerste barsten in het front?

Farao's omkeer?

In elk geval lijkt in farao zelf een tweestrijd te ontstaan. Is het opportunisme? Wordt de prijs hem te hoog? De effecten van de vernietigende hagel zijn in elk geval groot, zoals vers 25 vertelt. (Vergelijk ook Psalm 78:48 en Psalm 105:33, psalmen die zich ook in deze weken goed laten zingen.) Ditmaal hoeven Mozes en Aäron zich niet zelf te melden op de ochtendaudiëntie, maar worden ze acuut door farao ontboden. Voor de eerste maal ('ditmaal', vers 27, blijkbaar de andere keren nog niet?) erkent hij zijn schuld. Hij heeft gezondigd, oftewel is tegenstrever van God geweest. 'De Heer (farao kent hem bij zijn openbaringsnaam!) is rechtvaardig, ik en mijn volk hebben gezondigd, zijn de boosdoeners.' De aloude Bijbelse tweedeling van 'rechtvaardig' en 'kwaaddoend' ('goddeloos'), zoals bv. in Psalm 1, klinkt hier. Overigens maakt hij wel het volk hier medeplichtig aan zijn eigen verantwoordelijkheid! Het lijkt wanhoop, die farao er toe brengt te beloven dat hij de Hebreëen zal laten gaan. In ieder geval vertrouwt Mozes het niet. De eenvoudige mededeling, dat

tarwe en spelt de hagel-slag hebben overleefd, doen Mozes begrijpen dat farao nog iets achter de hand heeft en niet al zijn kaarten verspeelt. De tegenkracht van Israëls God is taai, het geloof in eigen mogelijkheden, al slinkt het, blijft bestaan. Farao lijkt eerder onder de indruk van het natuurgeweld, dan dat hij eerbied krijgt voor Israëls God.

Mozes' reactie

Mozes lijkt bepaald niet onder de indruk van de entourage van het hof. Zou zijn opvoeding als prins aan datzelfde hof hem daarbij helpen? Hij geeft duidelijk stem aan zijn gebrek aan vertrouwen in de woorden van farao: u hebt nog geen ontzag voor de Heer! Niettemin belooft hij God te vragen een einde aan de ramp te maken. Met opnieuw de beweegreden, 'opdat u weet dat het land van de Heer is'. Daarmee is de aardbodem (èrets) bedoeld, inclusief Egypte. Farao zal weten, dat hij niet de eigenlijke heerser over zijn rijk is. Van Mozes wordt tot tweemaal toe gezegd, dat hij 'zijn handpalmen zal uitspreiden', waar verder doorgaans van bidden sprake is. Het is de typische Joodse gebedshouding, maar door dat hier lijfelijk aanschouwelijk te maken, geeft hij aan, dat ook hij niet meer doet dan doorgeven wat hem wordt opgedragen en gevraagd, van Gods kant én van farao's kant.

Toch maar niet

Farao's bekering is van korte duur. Hij 'maakt zijn hart zwaar' staat er letterlijk, en 'sterk blijft het hart'. Het hart als de plek, waar de beslissingen genomen worden en de keuzes gemaakt. Farao heeft dus een gepantserd commandocentrum. Maar ditmaal delen ook zijn dienaren daarin. De strijd gaat zich uitbreiden.

Sytze de Vries

Lezen en zingen

Kracht van boven

Exodus 9:13-35

29 maart 2020

Projectlied

Een teken van leven

Couplet 1

tekst: Erik Idema
melodie: Liedboek 637

De paas - kaars brandt, zo we - ten wij:
God maakt het licht voor jou en mij.
Hij maakt een eind aan je ver - driet.
want Hij ver - geet de men - sen niet.

2. Dit is het woord dat Hij ons geeft:
Ik ben de Heer, een God die leeft.
En waar je gaat ben Ik erbij,
voor altijd ga Ik aan je zij.

Vijfde zondag van de veertig dagen Jaar A

Lezing uit het Oude Testament	Ezechiël 37:1-14
Antwoordpsalm	130
Epistellezing	Romeinen 8:8-11
Lezing uit het Evangelie	Johannes 11:1-4 (5-16) 17-44
Alternatief leesrooster	Exodus 9:13-35 Psalm 46 Hallel: Psalm 117

Vieren

Kracht van boven

Exodus 9:13-35

29 maart 2020

Viertafel: kaart met weersymbolen, Bijbel of kinderbijbel, collectemant, kaars

Kort gedichtje/opzegversje

Farao wil niet luisteren;
hij laat het volk niet gaan.
Dan laat de Heer het hagelen
zou hij dat wel verstaan?

Het rijpe koren wordt vernield,
de planten gaan kapot.
En farao bekent zijn schuld,
erkent de macht van God.

Maar als de hagel is gestopt,
en God Egypte spaart.
Dan geeft de farao niet toe
en blijkt zijn woord niets waard.

Zingen of zeggen

Tien plagen in Egypte!
Wat hebben ze gedaan?

De koning wil niet horen,
zich niet aan mensen storen;
laat Israël niet gaan.

Tien plagen in Egypte
bedreigen het bestaan.
Als bloed zijn de rivieren;
tot plaag worden de dieren,
maar Israël mag niet gaan.

Tien plagen in Egypte!
Wat moet je ermee aan?
Als builen en als zweren
nu mens en dier bezeren;
laat Israël toch gaan.

Uit: Kom zing mee, cd 8 lied 1

Werken met het projectboek

Voor de zondagen in de veertigdagentijd is er een groot projectboek. In het boek staat elke week een illustratie bij het Bijbelverhaal. De kinderen schrijven of tekenen elke week een teken van leven in een bloem en plakken deze in het boek. Deze zondag bedenken de kinderen wat je kunt doen als het buiten heel hard stormt. Bekijk voordat de kinderen naar de eigen ruimte gaan samen de illustratie, als korte introductie op het Bijbelverhaal. De kinderen nemen het boek mee naar de eigen ruimte om er verder mee te kunnen werken.

Vertellen

Laat een kaart met weersymbolen zien. Herken je de symbolen? Ze horen bij het weerbericht. Voor wie is het weerbericht belangrijk? Wat kun je doen als je hoort dat het heel heet wordt, er onweer komt, een zware storm of een hagelbui? Je kunt je gedrag veranderen op grond van het weerbericht. Kun je ook wat aan het weer veranderen? Waarom niet?
In de kindernevendienst hoor je een verhaal over onweer en zware hagelbuien. Het wordt aangekondigd. Maar wordt daar ook iets mee gedaan?

Voorlezen

Lees het prentenboek
Mopperend van Joyce Dunbar,
uitg. Lemniscaat, ISBN 9789047710646.

Over een eend die mopperig is omdat haar vijver is opgedroogd en niemand met haar wil spelen. Haar mopperbui wordt groter en groter, tot de hele lucht somber en grijs is...

Werkblad en tips

Het tijdschrift *Kleur in de Kerk* biedt werkbladen bij de verhalen in *Kind op Zondag*. Zelfs harde hagel uit de hemel doet de farao niet veranderen. De kinderen kleuren sommige hagelstenen. Andere hagelstenen met letters blijven ongekleurd en maken een zin.

Bidden

God, 'Ik-ben-er-altijd'.
We komen tot U en vragen U:
wilt U zijn met mensenkinderen
die getroffen worden door natuurrampen?

Wij komen tot U en vragen U:
wilt U zijn met mensenkinderen
die ziek, eenzaam of verdrietig zijn?

Wij komen tot U en vragen U:
wilt U met ons allen zijn?
U ziet de stormen in ons hoofd.
U kent onze gedachten die ons domineren.

Geef ons Uw kracht van boven,
waardoor stormen stil worden
en wij helder onderscheid kunnen maken
tussen onze eigen wil en wat U van ons wilt,
tussen onderdrukking en bevrijding.

Zo komen wij tot U en vragen U:
maak ons tot mensen van het Woord,
betrouwbaar in zeggen en doen.

Amen

Ideeën duo decimo en
redactie *Kind op Zondag*

Vertellen

Kracht van boven

Exodus 9:13-35

29 maart 2020

Vertelling 4-7 jaar

Hagel

Mozes en Aäron hebben tegen de farao gezegd: 'U moet het volk Israël vrij laten.' Maar hij doet het niet. Zelfs toen het water van de Nijl zo rood werd als bloed, wilde de farao niet luisteren. Hoe moet het nu verder?

Vroeg in de ochtend gaan Mozes en Aäron naar de farao. 'Luister, Farao,' zeggen ze. 'U móet het volk Israël laten gaan. Want anders... anders komt er verschrikkelijke hagel. Dat heeft de Heer gezegd.' Farao kijkt even naar boven, naar de lucht. 'Ha ha!' roept hij. 'Hagel? Hoe kan dat nou? Ik zie geeneens een wolk! Jullie maken zeker een grap. Ha! Ha!' En hij tegen zijn bedienden zegt hij: 'Jullie geloven het toch ook niet? En jullie moeten er zeker ook hard om lachen?' De bedienden maken een buiging en lachen een beetje. 'Hagel,' zeggen ze. 'Dat kan helemaal niet. Wat dom zeg, van Mozes en Aäron.' Maar sommige bedienden gaan daarna snel naar huis. Ze roepen hun knechten binnen en brengen hun dieren naar de stal. 'Vlug!' zeggen ze. 'Het gaat straks heel hard hagelen.'

Mozes en Aäron zijn intussen naar buiten gelopen. Ze kijken naar de blauwe lucht. Dan steekt Mozes zijn arm uit. Zijn arm met zijn staf. Meteen komen er donkere, zware wolken. Het gaat stormen zoals het nog nooit gestormd heeft. Er komen hagelstenen zo groot als zwerfkeien. De planten op het land worden vernield en voor mensen en dieren is het buiten niet vol te houden. Maar in het gebied waar de Israëlieten wonen, blijft het droog.

En de farao? Nu hij de dikke hagelstenen ziet, gelooft hij dat Mozes en Aäron gelijk hebben. Hij stuurt een wagen met een stevig dak om ze op te halen. En in het paleis zegt hij: 'Ik heb het verkeerd gedaan. De Heer is goed, maar ik en mijn volk... Wij zijn schuldig. Bid tot de Heer dat de hagel ophoudt, dan zal ik het volk laten gaan.'

Mozes gaat naar buiten. Hij heft zijn handen op naar de hemel. Op dat moment wordt het weer droog. Maar toch laat de farao het volk niet gaan. 'Het was gewoon een erge storm,' zegt hij tegen zijn bedienden. 'Maar nu is het gelukkig weer over!'

Judith vd Wetering

Werkvormen

4-7 jaar

Gesprek: Wat voor weer is het vandaag? Het weer kan ook heel anders zijn. Wat vind je fijn weer? Welk weer vind je niet fijn? Is er ook weer dat je bang maakt? Waarom?

Spel: Ga om een tafel zitten. Laat samen horen hoe het klinkt als het heel zacht begint te regenen door met je vingertoppen op de tafel te tikken. Hoe klinkt het als het iets harder gaat regenen? En nog harder? Hoe klinkt het als het gaat hagelen? Dan tik je met je nagels op tafel. Als de hagel op het hardst is, laat je het weer langzaam minder worden. Totdat het weer helemaal droog is.

Creatief: Maak een onweerswolk. Nodig: geel, grijs en wit papier, schaar, zwarte wol, lijm of plakband. Knip uit het grijze papier een onweerswolk. Knip uit geel papier twee bliksemflitsen en plak ze op de wolk. Knip uit wit papier hagelstenen, plak ze elk aan een draad wol en plak deze onderaan de wolk.

8-10 jaar

Gesprek: De natuur is prachtig, maar kan ook bedreigend zijn: golven in de zee, een lawine, de bliksem die inslaat, een zware storm... weet je nog meer voorbeelden? Als zwaar weer verwacht wordt, wordt soms een code rood waarschuwing gegeven. Wat betekent dat en wat kun je dan het beste doen? Wat doen de dienaren van de farao als ze horen dat God het zal laten hagen? Wat vind je daarvan?

Spel: Hagel! Loop of dans in de ruimte. Als de leiding roept: 'Hagel!', zoek je zo snel mogelijk dekking: je maakt je zo klein mogelijk en vouwt je armen over je hoofd. Degene die het laatste is, is af. Want zij of hij is geraakt door de hagel. Wie blijft over?

Creatief: Laat de kracht van de natuur zien. Maak een narcis.
Nodig: eierdoos, schaar, lijm, takje of satéprikker, verf. Knip drie 'cupjes' uit een eierdoos. Knip twee cupjes op de hoeken in tot de bodem en knip de zijkanten in de vorm van blaadjes. Plak ze op elkaar zodat je acht bloemblaadjes ziet. Knip de rand van het derde cupje rond. Zet dit op de bloemblaadjes. Steek een takje of satéprikker door de bloem. Schilder de narcis geel. (Zie voor een voorbeeld www.kindopzondag.nl)
(Deze werkvorm hoort bij de doorlopende werkvorm van de veertigdagentijd. Iedere werkvorm staat op zichzelf; samen bereiden ze een gedekte tafel voor het paasontbijt voor.)

11-12 jaar

Gesprek: Er zijn natuurkrachten die groter en sterker zijn dan wij mensen. In het verhaal is het hagel die alles vernietigt. Welke natuurkrachten ken je nog meer? Wat kunnen mensen doen om die krachten tegen te houden? Of kunnen ze alleen leren om zich er zo goed mogelijk tegen te beschermen? De kracht van God is ook groter dan die van ons. Wanneer merk je iets van die kracht?

Discussie: Het klimaat verandert en extreme weersomstandigheden komen steeds vaker voor. Hoe merken we dat in Nederland? Bijvoorbeeld hogere temperaturen, zeer droge zomers. Wat zijn de gevolgen? Wat kun je eraan doen? Of kunnen we het toch niet veranderen en kun je net zo goed niets doen? Praat er samen over.

Vertelling 8-12 jaar

Farao moet luisteren

Het is erg en het wordt alsmat erger. Wat kunnen Mozes en Aäron nog doen? Ze hebben gezegd dat de farao het volk Israël moet laten gaan. Ze hebben gezegd dat hij moet luisteren naar de Heer. Maar Farao? Die trekt zich er niets van aan. 'Met de Heer heb ik niets te maken,' zegt hij. 'Hier in Egypte hebben we andere goden!' Farao wijst naar de muren van zijn paleis. Daarop zijn tekeningen gemaakt van de goden van Egypte. De godin van de Nijl, de godin met het kikkerhoofd, de god die beschermt tegen insecten, de god met het koeienlijf en nog veel meer. 'Ik heb de Heer echt niet nodig,' lacht de farao. 'Ik heb goden genoeg!'

'Toch moet u luisteren,' waarschuwt Mozes. 'Laat het volk gaan, anders zal de Heer het in Egypte laten hagen. Dan wordt de hele oogst verwoest en kan geen mens meer veilig over straat.' De farao schudt zijn hoofd. 'Onmogelijk,' zegt hij. Hij kijkt even zoekend langs de muren en wijst dan: 'Zie je die god daar? Die beschermt de oogst. En deze hier is er speciaal voor het graan.'

Mozes en Aäron zuchten. 'Écht, farao, u móet luisteren!' roept Mozes. 'Anders wordt het een ramp. Zorg dat mensen en dieren naar binnen gaan.' 'Ha ha!' antwoordt Farao. 'Jullie willen me bang maken! Nou, dat gaat mooi niet lukken. En mijn bedienden ook niet, toch?' De bedienden maken een beleefd buiginkje, mompelen een half verstaanbaar 'u hebt gelijk, Farao' en maken zich uit de voeten. Sommige gaan meteen naar huis. Ze halen hun knechten binnen en brengen hun dieren naar de stal.

Even later staan Mozes en Aäron weer buiten. 'En nu?' vraagt Aäron. Mozes houdt zijn arm met de staf omhoog. Op hetzelfde moment komen er donkere wolken en begint het in heel Egypte verschrikkelijk te hagen. Alleen in het gebied waar de Israëlieten wonen blijft het droog.

Als de farao ziet wat er gebeurt, wordt hij bang. Hij laat Mozes en Aäron halen en zegt: 'Nu weet ik dat ik fout zat. Die God van jullie is een rechtvaardige God. Ik en mijn volk zijn schuldig.' Mozes en Aäron denken aan de bedienden van de farao die snel naar huis zijn gegaan. Farao is schuldig, denken ze. Maar zijn hele volk? Maar nog voor ze daar iets van kunnen zeggen, gaat Farao verder: 'Vraag alsjeblieft aan de Heer of hij de hagel laat stoppen. Dan laat ik het volk Israël gaan. Beloofd!'

Buiten heft Mozes zijn handen naar de hemel. Op hetzelfde moment wordt het droog in het hele land. Maar de farao laat het volk toch niet gaan. 'Ze blijven hier,' zegt hij. 'Ik ben de baas!'

Mattijs Weegenaar

Vieren en vertellen

Komt er nog wat van?

Johannes 11:1-44

29 maart 2020

Gemeenschappelijk leesrooster en R.K. Lectionarium, A-jaar

In de kerk

Vraag de kinderen wie weleens gehoord of gezegd heeft: 'Komt er nog wat van?' Wat wordt daarmee bedoeld? En wie zegt dat weleens tegen jou? Zeg je het zelf ook weleens? Vertel de kinderen dat er in het verhaal gewacht wordt op Jezus. Ze hopen dat hij zijn zieke vriend Lazarus beter kan maken. Maar of Jezus op tijd komt...

In de eigen ruimte

Vertelling

Lazarus is ziek. En niet zo'n klein beetje ook. Hij ligt al dagen op bed met hoge koorts. Maria en Marta staan bij het bed. Maria en Marta zijn de zussen van Lazarus. Ze maken zich verschrikkelijk zorgen. 'Dit is helemaal niet goed', zeggen ze. 'We moeten hulp gaan halen!'

Maria loopt naar een knecht. 'Ga op zoek naar Jezus', zegt ze. 'Vertel Jezus dat zijn vriend ziek is. En dat hij snel moet komen.' De knecht gaat op zoek naar Jezus. Hij vindt hem in een andere stad. 'Heer Jezus', zegt de knecht. 'Ik heb een bericht voor u van uw vriendinnen Maria en Marta. Lazarus is heel erg ziek. Ze weten niet of het wel goed gaat komen!' Jezus kijkt naar de knecht. 'Het komt goed', zegt hij. Maar Jezus gaat niet met de knecht mee terug.

Na twee nachten slapen vindt Jezus het tijd om terug te gaan. De leerlingen kijken bang. Is dat wel een goed idee? Er zijn daar zoveel mensen die Jezus liever kwijt dan rijk zijn. Is het niet veel te gevaarlijk? Maar Jezus wil per se gaan. 'Dan gaan wij met u mee!' zeggen de leerlingen.

Jezus is vlak bij het huis van Lazarus. Daar komt Marta al aangelopen. 'Het is te laat!' snikt Marta. 'Lazarus is dood. Hij is zelfs al begraven! Als u er eerder was, dan was dit vast allemaal niet gebeurd!'

Jezus huilt. 'Waar is mijn vriend begraven?' vraagt hij. 'Wil je het mij laten zien?' Maria neemt Jezus mee naar de grot waar Lazarus is ingelegd. Voor het graf ligt een zware steen. Om Jezus en Maria heen staan heel veel mensen. Ze zijn allemaal meegelopen.

'Wat heeft Jezus veel verdriet', zeggen de mensen tegen elkaar. 'Zou hij een wonder kunnen doen?'

Jezus kijkt de mensen aan. 'Haal de steen weg', zegt hij. Een paar mensen rollen de zware steen opzij. Jezus kijkt omhoog. Hij zegt: 'Vader, dank u wel dat u mij ziet en hoort. Wilt u de mensen laten zien wie u bent?'

Jezus kijkt weer naar het graf. 'Lazarus', roept hij. 'Kom naar buiten!' Er gebeurt iets in het graf. Er komt iemand naar buiten gelopen. Het is Lazarus!

Wat zijn Marta en Maria blij! Veel mensen lachen met hen mee. 'God is goed', zeggen ze.

Werkvormen

Gesprek: Lazarus is een vriend van Jezus en Jezus huilt om zijn vriend. Hebben de kinderen weleens gehuild om een vriend? Waarom was dat? Wanneer vinden de kinderen een vriendschap een goede vriendschap?

Spel: Bedenk samen hoe de kinderen dit verhaal als een soort foto vast kunnen leggen. Verdeel de rollen van Jezus, Lazarus, de leerlingen, Maria, Marta en de omstanders. Laat iedereen een positie innemen en maak er een foto van.

Knutselen: Jezus huilt om zijn vriend Lazarus. Ben jij weleens verdrietig omdat een ander iets naars is overkomen? Knutsel van blauw papier tranen. Op de tranen schrijven de kinderen de dingen die hen verdrietig maken. Hang de tranen onder een grote paraplu. Bekijk hoe de tranen onder de paraplu hangen. Wat zou dit kunnen betekenen? Welke naam willen de kinderen aan de paraplu geven?

Zingen:

1,2,3,4, komt er nog wat van
5,6,7, ik wacht nu al zo lang
8,9,10 ik heb nog niks gezien
11,12 het is gewoon schandalig!

....

*Geduld is nou niet echt mijn allerleukste kant
dat heb je ondertussen kunnen merken.*

*Maar elke dag is weer een hele nieuw kans
om samen met de Heer eraan te werken.*

*Want in elke situatie leer ik steeds een beetje meer
om geduldig te zijn en ga ik niet meer zo tekeer.*

Marcel Zimmer

Terug in de kerk

Dank U God voor Uw geduld.

*Geef dat ook wij net zo geduldig mogen zijn
met elkaar en met onszelf.*

Amen

Redactie Kind op Zondag